

OPROEP

Is iedere Dennevlamhoed een Dennevlamhoed?

Nico Dam

Hooischelf 13, 6581 SL Malden

Dam, N. 2002. Appeal for help: Is *G. sapineus* *G. sapineus*? *Coolia* 45(4): 208-209.

The question of whether *Gymnopilus penetrans* and *G. sapineus* represent two or only a single species has not been settled. In a recent paper, Clemençon (2002) summarizes the putative distinguishing characters. In this note the readers of *Coolia* are asked to check these characters for as many collections as possible, and to send the results to the author. Results (if any) will be published in a future issue of *Coolia*.

Onbekend maakt onbemind, maar dat wil niet zeggen dat bekend automatisch bemind maakt. Het gaat hier dan ook om zo'n bekende paddestoel, de Dennevlamhoed (*Gymnopilus penetrans* volgens het Overzicht van de Paddestoelen in Nederland (Arnolds *et al.*, 1995)), waar de laatste tijd niettemin wat onenigheid over heerst.

In onze eerste Standaardlijst (Arnolds, 1984) was er nog sprake van drie soorten: *G. hybridus*, *G. penetrans* en *G. sapineus*. In het recentere Overzicht worden, in navolging van Hoiland (1990), al die namen als synoniemen van één enkele soort opgevat, die dan, volgens de geldende regels van de nomenclatuur, *G. sapineus* moet heten. Dat is op dit moment 'onze' Dennevlamhoed.

Het zal u niet verbazen dat niet iedereen het met deze opvatting eens is. In een recent artikel heeft Clemençon het vuurtje weer eens opgerakeld (Clemençon, 2002). In het betreffende artikel (dat eigenlijk gaat over de ontwikkeling van vruchtlichamen van de Dennevlamhoed) onderscheidt hij twee soorten, *G. penetrans* en *G. sapineus*, en geeft een heldere tabel met kenmerken waarin ze van elkaar zouden verschillen. (Over *G. hybridus* wordt niet gesproken.) Die tabel is, vertaald, hiernaast gereproduceerd.

De vraag blijft natuurlijk hoe (en of) de Nederlandse Dennevlamhoeden zich naar die tabel voegen. Daar hoop ik een indruk van te krijgen via deze OPROEP. Mijn verzoek aan alle lezers van *Coolia* is het volgende: Bekijk dit jaar eens uitgebreid Dennevlamhoeden, en markeer per collectie zoveel mogelijk van de in de tabel genoemde kenmerken. Een "s" voor *G. sapineus* of een "p" voor *G. penetrans*; zet maar een "?" als u niet kunt beslissen, of een "x" als u naar een kenmerk niet gekeken heeft. Per collectie levert dat een kolommetje van 6 markeringen op, 6× "s" voor een perfecte *G. sapineus*, of 6× "p" voor een perfecte *G. penetrans*. Of iets daar tussen in, natuurlijk. Daarnaast ben ik ook wel geïnteresseerd in het substraat van iedere collectie. De kolommetjes van alle collecties die u bekeken heeft (en houdt u alstublieft wel de volgorde van de tabel aan) kunt u aan het eind van het jaar naar mij opsturen, liefst per e-mail (nicod@sci.kun.nl) in een Excel-bestand, maar (duidelijk!) geschreven op een vel papier mag ook. Ik zal dan uit alle binnengestroomde gegevens een samenvatting proberen te destilleren, en die in *Coolia* publiceren.

Doe uw best! Ik hoop op veel respons.

Tabel 1. Onderscheidende kenmerken van twee *Dennevlamhoeden*, *G. sapineus* en *G. penetrans*. (Naar Clemençon, 2002.)

	<i>G. sapineus</i>	<i>G. penetrans</i>
Hoedoppervlak	vezelig en schubbig; niet gelatineus	glad, ouder vlekkelig; iets gelatineus
Velum	bleek geel	melkwit
Geur	sterk, onaangenaam	zwak, naar champignons
Hoedhuidhyfen	10-18 μ m diameter, grof geïncrusteerd	4-10 μ m diameter, fijn geïncrusteerd
Vrije eindcellen	$\pm$ rechtop, spoelvormig	afwezig
Sporenornamentatie	relatief grof	relatief fijn
Substraat		

Opmerkingen bij de tabel:

De 'Vrije eindcellen' slaan op de hoedhuidhyfen. Over 'Substraat' doet Clemençon geen uitspraak, maar daar ben ik zelf wel nieuwsgierig naar. Wat betreft de 'Sporenornamentatie' volgt hier bijna letterlijk Clemençon's eigen commentaar: "Het verschil in sporenornamentatie is gering, maar duidelijk zichtbaar wanneer de sporen van de twee soorten direct met elkaar worden vergeleken. Dit is het doorslaggevende onderscheidingskenmerk, maar op zichzelf moeilijk te gebruiken voor routine-matige determinatie."

Literatuur

- Arnolds, E. 1984. Standaardlijst van Nederlandse macrofungi. Supplement bij Coolia 26. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Arnolds, E., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Clemençon, H. 2002. Mycelial morphology, rhizomorph anatomy and primordium formation of *Gymnopilus penetrans* (Cortinariaceae, Basidiomycetes). Feddes Repertorium 113: 63-79.
- Høiland, K. 1990. The genus *Gymnopilus* in Norway. Mycotaxon 39: 257-279.